ԿՈՎԿԱՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

Երկրորդ տարի 31 Մայիսի · 1847 Համար 22

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆ·

— ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐՆ ըստ հրովարտակին Կովկասեան Կուսակալի բարեհաճեցաւ բարձրագոյն հրամայել, ի գովեստ Կուսակալին բարձրագոյն հաստատել ի 25 Սեպտեմբերի 1846 ամի, որով ի Թագաւորութեան ... մասին ... մտաւորական ... ձեւին (քա-Թոծ) ... ի ... Երեւան, ... ի գործ ... զդրութեամբ եւ ի մարտատան ... Կովկասու·

— ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐՆ ըստ առաջարկութեան ... Կովկասու եւ ըստ կարգադրութեան Կովկասեան Կուսակալի բարձրագոյն հրամայել բարեհաճեցաւ, զի ... եւ ի Աղեքսանդրապօլ նահանգին ի կամս ... Թոփ ... (Միհրաղ) ... (Չիրեղ) ... Թողուլ ... կարգաւ, ... Կառավարութեան ... Այս միայն ... զի մի ի մէջ նոցա ... եւ ... եղիցին ի ժողովել ... ի ընակչաց ... սոյնգիկ·

— ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐՆ ըստ առաջարկութեան ... Ալեքսանդրի Պուշկին ... Տերտերեան զօրքի ... ի կրել գանձարանի ... Ընդ ... կառավարել ... ամսոյ 24 ամաց, եւ ... երկրագործական ...

— ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐՆ ըստ առաջարկութեան Տեղապահին Կովկասու եւ ըստ ... Կովկասեան Կուսակալութեան բարեհաճեցաւ բարձրագոյն հրամայել·

1) Օգնական եղեւ ի 726 յօդուածն երբորդ հատորոյ ... օրինաց վասն ... ի նահանգական ... եւ ի վերայ ... որք ... հայածանաց կողմանց սոյնգիկ·

եւ 2) Տեղապահին Կովկասու առաջարկէ զայս կանոն ... ի յառաջ ... կանոնաց, վասն ... Կով-կասու ... ի մէջ ... եղիցի ... նորին Պայծառափայլութեան·

Նոյն ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ հաստատեալ ի 25 մայիսի սորա ամի, առաջնորդութեամբ ... գաւառապետաց, Տփխիսու, Ախալցխայու, Շամախու եւ Դերբենդայ, առ ի կառավարել ... գործս ... գաւառի·

1) Զինուորական Գաւառապետք Տփխիսու եւ Ախալցխայու Շամախու եւ Դերբենդայ ի վերայ ... օրինաց ի կառավարութեան ... զինուորական գործոց նոյն ... եղեւ ... ընդ ձեռամբ ... Կովկասու եւ Քաղաքական Կառավարիչ·

2) Նոյն կարգին յայն պաշտօն ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ հրամանաւ եւ հրովարտակաւ Կառավարիչ Անդրկովկասին·

3) Նոյն Կառավարին զինուորականութեան համաձայն ... օրինաց·

ԲԱՆԱՍԻՐԱՆ·

Թարգմանութիւն յօրագրոյն Ռուսաց Живописное обозрѣніе 1837 ամի·

ՄԱՐԹԻՆ ԼՈՒԹԵՐ·

Երեւելին ի գեղս ... է նորաձեւութիւնն ի վեր ընծայեցեալ յեկեղեցին Հռոմայ։ Այսպէս նորաձեւութեան ի վաղուց հետէ Թագուցեալ ի միտս ... եւ զամ ... ի վերջոյ հրեշտակ ... ի Գերմանիա։ Եւ ... մասին հայրապետական ... Հռոմայ ... վասն ... Եւրոպայ ... միտք ... ի նորանոր խորհուրդս, եւ ... նորաձեւութեանն. Պատճառք ... են, այլ մեք ... ի նոցունց։

Ի ժամանակին հայրապետութեան Ալեքսանդրի Վեցերորդի ... եւ հասարակաց ... Թուլեալ։ Փոխադրութիւն հայրապետական ... ի Հռոմայ յԱւինիոն (ի Գաղղիա) եւ ժողովք եղեալք ի Կոստանդ եւ ի Բազել* ... նաւ ... Հռոմայ հայրապետին։ Արդեւք եւ ... ի մէջ Պապին ... եւ ... Եւրոպայ ... հայրապետական ... ի վերայ ... եւ ... յաշխարհ ... ի խորհրդս ... ձեռն ... Հռոմէական ... եւ Նորոգն ... ի Հռոմէական ... Եւրոպայ ... որ ... ի Գերմանական երկրի ... եւ Հռոմէական եկեղեցւոյ ... եւ ... հաստատութեան ... եւ ... նորաձեւութեանս ... Հռոմէական ... ընդ ...

գնեալ ... նոցա ; եւ ի մէջոյ մեծ ... հրապարակ ... Այս է ... ժամանակին Հռոմէական եկեղեցւոյ ... Թագուցեալ եւ ... եւ ... Գերմանիա ... ի վերայ Պապին ... եւ ... եւ ... Այսպէս ժամանակի ... ի խորհուրդս ... եւ ... Եւրոպայ։

Ընդհակառակն ... եւ ... ժամանակին, եւ ... ի կարգս, ... ի նախնեաց ... յեկեղեցին, ... եւ ... ի վեր երեւեալ նորաձեւութեանս։ Ամենայն ... եւ ... որ նախ ... բարձրացուցանէր

*Պատմութիւն հայոց ... Ժողովքն Կոստանդեան եւ Բազելեան ժամանակագրութեան ... 1414 եւ 1431։

4) Նոյա Հնազանդին Կամենդանոր, Օրգանան Կարաուզի, գահնակը (Караулы) և զօրագետք, որք գտանին 'ի քաղաքս [illegible] և 'ի [illegible] իշխանութեանն իւրեանց [illegible] գաւառաց, նորին կառավարութիւն, և նորին պաշտօնատարք են։

[illegible] Կառավարութիւն Կամենդանի, որ 'ի Տփխիս, և [illegible] Տփխիսայ [illegible] Հրամանատարին 'ի Տփխիս [illegible] [illegible] լինի։

5) [illegible]

6) [illegible]

7) [illegible]

8) [illegible]

9) [illegible]

10) [illegible]

11) [illegible]

12) [illegible]

13) [illegible]

14) [illegible]

15) [illegible]

16) [illegible]

17) [illegible]

18) [illegible]

19) [illegible]

20) [illegible] ՆԵՐԻՆ ՆԵՐՍՈՒՆ ՄԻՆԻՍՏՐԻՆ [illegible]

21) Բաց յայսմանէ զինուորական գաւառ [illegible]

[illegible]

[illegible] 'ի 19 [illegible] 1486 [illegible]

[illegible] 'ի 1516 [illegible]

[illegible] 1516 [illegible]

[illegible]

ռամկաց մերայնոցն, առնու առաջի աչացն Գերմանացւոց Հրամանատարին զանկեղծութիւն ընդունելի հաւատարմութեան զօրաց, և չարագործութիւն զորս առնուն զանխափանութեանց ծաղկեաց ընդ մէջ. Իսկ սակայն փոխ զհաւատարմական բարեկարգութեան, որ և զոյգ արձանագրեալ, որոց վասն հաստատուն ծառայութեանն առաջնորդեալ է ընդ առաջին իւրոյ, և թէ նոյն եղեալ են 'ի ծառայութեան, ընդ այնմ զօրավարին, ... զօրաց ժամանակի ծառայութեան են, և թէ զի ոչ ամենայն ժամու էին ծառայութեան, այլ ամ ... զօրութեան քաջաց, և ընդ ձեռն իւրեանց եղեալ զորավարաց. Օ. Քննարանական Գիտնականաց։

22) Երէկ ընդ երեկոյեան նաւն ժողովն եղանեալ եկեղեցի, Միքայէլ 'ի կառավարութեան նորին քաղաքական զօրաց զառաջին ընդ անուն Մեծութեան իւրոյ անուամբ, որ վասն ըստ հրամանի նորա առնելոց և ոչ հաւատարմութեան այլազգեաց. այլ 'ի գեղս զինուորական զօրաց եղեալ այցելութիւն Քննարանական Գիտնականաց, և զորովհետև կատարել զամենայն հրամանս նորա, 'ի հարկաւոր ժամանակի ստորագրեալ 'ի զօրագլխաւորութեան աշխարհին և 'ի մասնաւոր թղթակցի։

Զամենայն անընդհատութիւն զօրացն 'ի գործակալութիւն պատուոյ եղելոյ, Օ. Քննարանական Գիտնականաց գիտէ զորս 'ի ձեռն Մէ խաղաղ աշխարհի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ԿՈՎԿԱՍ։

Տփխիս. Ի 15 էն 22 մայիսի 'ի չորեքտասն Տփխիսոյ միայն, մարտից ժողովեալ թուղթոյ յաւելի գումար 6275 րուբլի։

— ԵՐԵՒԱՆԷՆ. Թէպէտ և մեր ընթերցողք յառաջիկայ թերթն տեսանելոյ եղեալ մեծամեծ վայրաց Էջմիածնայ, զեւ թէ բանալ են 'ի բնակաց այնց զորս հանդեպ ընդ. խորհրդի ամսեան, ընդ հող-

մայր մերն, որ յամենայն գլխաւորս անցաւորն թագաւորականն ընթանալն է, անապատն անձրևի և անգաւոյ. Այժմ փութանք առնել զաւզեալս և զօրանաւուր ազատութեանն հաղորդել նոցա. թէ ամենայն ամբաւեալ զարմանս այսր ամի չորեքօրէ Էջմիածնայ սկսան զանազան տեսիլ խորհրդոց փոխել 'ի գեղեցիկ, չքնաղ և 'ի բարելի հեղինակութեան, զանձի Հրամանաւ Մեծափառ Կաթողիկոսին ամենայն Հայոց ՆԵՐՍԻՍԻ եղան Հինն ընդարձակ և մեծամեծ ծառայութիւն, որոց երկայնութիւն է երկու ատաղձոյ (վերստ) և լայնութիւնն մի ատաղձոյ, յոր որհնակի ծառայութեան տնտեսութեան, զորս տնկեցին Թագաւորը մեր և նախարարք 'ի տեղւոջ արքայութեան. Բնակսր աղէթացն հաղորդութեան և խորհրդով Արքայական Կաթողիկոսին Շահխաթունեան և Պարոնին Գ. Օ. Ա. 'Ի սոյն ժամանակի տնկեցան 37,000 ատոք կարգավարից (չինար) 8000 ուռենիք, 930 ծիրանենիք, 600 թթենիք, և 700 զանազան պտղատու ծառայութեանց. Նորին Սրբազնակատարն Մեծափառութիւն կամի զի յայսմ այգւոջ անկեսցին միանգամայն ծառք երկու միլիոն, թէոր զինեղնար ոլորտ (մայլ) խաղողոյ, զանազանաց, և զգաստեալ բանջարաց. Եւ սոյն ծառատնտեսութեան այժմէն իսկ ձեռնադրեալ են 'ի ջանութեան խորախոր և ընդարձակ առուակն Լնսեն, ու 'ի պատարագեալ ուղղիլ սոյն գետոյ բարգաւ յառաջ ամ այգւոյն, և յանձնարարել զհեռուտս.

Եւ յայսմ ընդ այսմ բարելաց, մշտամնաց եղիցի յաւիտենապարգեւ յիշող միշտ մեծամեծութեանց Մեծափառ Հայրապետին ՆԵՐՍԻՍԻ, որ ոչ ևս ոչ բազում անուանց ոչ միայն զարգացեալ և պտղաւէտ սոցիալ և զանազան պտղոց պտղաբերութեան է բառնալով, խորոց ծառոց, այլ և մեծագին փայլուն կապարութեան նորա պատկերի, զանձանակ և անուշահոտ ծաղկանց, և յայսմ խոր 'ի սոսա նոցա ապաւինութեան և անհամեմատ գեղեցկութեան Արարատեան Երկրին բարեկարգութեան.

ՕՏԱՐԱՑ ԼՈՒՐՔ.

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԵՒ ԻՐԼԱՆԴԻԱ.

Լոնդոն. 4 մայիսի. Երեկ խորհրդակցութիւն տորին փառաւորեալ ընկերութեան զոր եթե

կարգաւորն Լորդն Միներսի որ 'ի ժողովն գործոց Յունաստանի. Նա պահանջէր զհաշիւ գործոց, զորս վերաբերեալ Անգլիոյ գՅունական ամսոյն 1847 ամի, վասն ժամանակաց զնալեալ փոխառնել պարտուց Յունաստանի, և զատուցմանւթիւն իւր կրելեալ էր 'ի վերայ քանից, զորս խօսեցաւ Պ. Փետրոս Կոլոկոթրոնի Կոստանդնուպոլսոյ ուղղելոյ գիւղն քաղաքն 'ի Պատրիարք և 'ի Յունաստան. Եւ գրեաց առաջնորդութեանն էր. զի Երբ ամենայն ապրի, ունելով իւրոյն հաղորդակցութիւն, զոր ունի Ֆրանսիա 'ի պատարագ Կարապետ. Գրեաց Բրաւփենդրիքսինսխրատէր պարապել զինուոր Աստուրոյ, ըստ նախարարն տարաշխարհիկ գործոց Պալմերստոն յայտնէր ընդ-դէմ առաջարկութեանն. Ըստ նորա և առաջ յարմանոց զեր բազմիցութիւն ընդ այն, թէ բարեկամանն զխոստմնաբանութիւնս երեք մեծաց Տէրութեանց միջաբերելոց առ Յունաստան ստիպեն 'ի գլուխ ածել զառաջաձեռնութիւն առանց եղբարց, բաց զոր եղեալ, թէ Յունաց կառավարութիւնն ոչ կարէր համաձայն առաջեկ զնաւապարակութեանց. Թէպէտ բազ կարծեաց նորա և ոչ ամ 'ի մեծ ըմբռնութեան աղի զնուարութիւն խառներոյ 'ի նորին գործոց Յունաստանի, այլ նորա ... տալիքն զՅունաց կառավարութեան առ 'ի ընտրել զարտաւորութիւն իւր զորս խոստացաւ. Տ 'ի զանձապետէ իւրում, զի իւրաւ հարկաւոր զորաց ընդ զՅունաստան 'ի համաչափ փոխոց (շահ) 60 միլիոն ֆրանկաց. զոր 'ի փոխ եառ 'ի Անգլիոյ 'ի 1832 ամի, որում երաշխաւոր (թափանցիս) կացին երեք Տէրութիւնք։ 'Ի վերջոյ, առաջ Լորդ Պալմերստոն, Անգլիոյ ոչ երբէք ձեռնամուխ լինի 'ի ձեռս բերել զիշխանութիւն Յունաստանի, և սորայ և զոհ լինելոյ զմտաւորութիւնն Կոլլետտի, որպէս զոյզէն, եթէ նա զեր առաջատարութիւն այս. Անգլիոյ խառնելն անկարելի. Նա Սեկարտսի ընդդէմ եղեալ յանձնեցաւ, և Լորդն Միներսի կարծին սա բերն նոր զեր առաջարկութիւն։

— Սեվերոյ կոչեցեալ նաւն 'ի նաւել իւր 'ի Լիվերպուլէ 'ի Նաւերկի, ընդ 168 ուղևորաց 'ի 28 ապրիլի ծովամոյն եղեալ կորեաւ. և յորոց բազմաթիւ մարդկան երեք Նաւանիք միայն փրկեցան։

ձեռն իւր զհաւատարմութիւն կայսերութեանն, և այլք բազումք յանկացեալ զօրաւոր անձանց բանակեալ 'ի զօրաց Լութերի, վասն 'ի ժամանակի պաշտպանել նոցա. Գերմանիա ապերախտ ամբողջութեան եղև 'ի մէջ. Լութեր ձեռն սոյն յայտնեաց զայն. զոր թէև բազումք ցանկային կատարել, այլ ոչ համարձակէին. Այսպէս Սարագոսիկեանն զարհուրեալ 'ի վախճանէ, որ յառաջ զաւրք նոցա 'ի ձեռն Լութերի, զինեալ առ նորին հոգ. տանել նմա, և կայսրն իւրեանց Կարոլոս յանձն եղև ընդէր և տարել զԼութեր 'ի Ժողովն Բոամսայոյ. Լութեր եկ զատս անդ 'ի ժողովն զատաստանական և պնդեցաւ 'ի պատկեր և յիշեցուցին հակառակ. Զայնժամ յայտ յանդիման նորուն զնորին, զհետևանս, զհակառակս և զբերսդ. Վերջապէս և այլ եղելոց և կորուսիւն ընկալան զնորին զնրագոյութիւն նորաձևութեանն. Պապն նզովեաց զԼութեր 'ի 1520 ամի և զգրեանն նորա այրեաց. Լութեր ևս փոխանակ այնորիկ 'ի Հռովմայական սրբազան գրեանսն պապին, որով նզովէր զնա. Զայս անձնին ամենայն ընդ և անհեթեթանորդեալք Յոփիսմէական բարբառեցոյ յայտնի եղև 'ի մէջ Լութերի և Պապին. Լութեր սկսաւ անհեթեթ հեղեղ և ջերմ գրեալ և շփոթել զայլ ամենայն եկեղեցոյն. և զնոյն կանոնս և զհայրս մատնել 'ի կրակ Հռովմէականացն. Պապն կոչեց նզովեաց զԼութեր. և նա յանդիման 'ի Կայսերական Հիւսիսարգելի առանց պատմութեան զատաս-

տան, վասն որոյ և ընկալաւ 'ի նմանէ զհրովարտակ ապահովութեան, որով անխափան կարօղ լինէր երթալ 'ի Ժողովն Վորմսայ և պաշտպանել զանձն. Եւ 'ի մէջ եկեալ զայն զարդ. մեծ նշանակեալ ժողով 'ի Վորմս, որ զնոյն Լութեր սաստիկ խիստ երկիւղի տարածեալ թէ և կոչեցեալ նա 'ի գերի հասեալ և զինեալ զհակառակորդ բանն, զորս խօսէին զնմանէ, այլ ապստամբեցուցանէին բանդամբն ամբարտաւանութեամբ և հայհոյանաց. Երբ եկեալ թէ զրուցատրել առնէին 'ի վերայ բարեպաշտութեան իւրոյ, խելք զերագոյնն ոչ հաւանեցաւ 'ի պաշտպանութեան Փրեդերիկոսի և այլոց իշխանաց. Յետ ժողովին արձակեցին զնա մինչ յանդուգն, այլ սաստ սպառնալեաց հրամանքն առնել զնա և 'ի մահ մատնել. Նոյն բան հրամանի Ֆրեդերիկոսի արձակեաց զայն զինչ յանապատ տարեալ թագուցին յամրոցն Վարդբուրգ յերեսաց թշնամեաց. Ընդունել 'ի միայնութեան նորին զաւարթեան հանդերձանօք խորհէր, երկարեաց զեր թարգմանել, որով և երեքն զատուցանէր զոր և զՕգոստեան հրահանգ, զորէբ և յանդիմանել մարդն, և յետ 'ի խորս զայն պարկեր և համառօտ, թէ զՄեկանչթոնի գրեաց, և է նոյն մարտեան. Նա ոչ ռամիկբ զինուորեր, զանձն Սաքսոնիոյ հաշուր իւր, Մարտ ման, և տեղափոխեր 'ի գլուխ եկեալ զհաշիւն և զնոյն աշխատութիւնք թարգմանեալ զՍաստուածային գիրս 'ի Գերմանացւոց լեզու. արդ ընդ գոյն ամենայն զինուոր 'ի ձեռս բերել,

փոխանակ զի զոյն 'ի Լատինաց լեզու արդելեալ էր ժողովրդեանն ընթեռնուլ. Եւ ոչ մեծ մասն Գերմանիոյ ամփոփեալ չամբեցաւ. բայց զամ որ լինել զԼեզու ուսման նորա. 'Ի Հռովմայ սուրբ նորա եղեն զահ հաստահիմնեաց Գերմանի և Մեկանչթոնի, այլ բազումք, որք համար են փոխ մի զարդարեցանել. և համայնական զնահանգապետութիւնն, այն Լութեր ոչ միայն եղեւ բաժին և յորդորման առաջ 'ի նոցանէ. 'ի բաց մերժեցաւ զհանդերձանս կրօնաւորական, պարսաւեաց զբանն Աստուածոյ, եկեղեցական ծիսից և ուսմանց, և 'ի 1525 ամի ամուսնացաւ ընդ միում կուսի հանդերձեալ նորին 'ի կրօնաւորական կենաց. Եւ յայնս ամին 'ի վեր ընդ նմանեցաւ, սոսա ազնուական և զինուոր իւր ամենայն, առաջնորդ ընդ նմա սկսան նորահանդութիւն Լութերի. Եւ այսուհետև այս ոչ միայն լինի միջ հայեցական, զազգութիւն խիտանշանեալ, այլ զորս համաշխարհական և քաղաքական, ոչ միայն բանիւ և գրչաւ կամէր յարգել 'ի մէջ զարգացեալ, այլ Թագաւորաց ընդդէմ Թագաւորաց զգրգռեալ և զենութիւնս զինուորեալ և յաւելեալ, ոչ այնչափ առ 'ի հակառակորդն զալուեալ զոյն կրօնս, որչափ առ 'ի շահել զինուորաց օգուտ 'ի քաղաքական ժամանակին. Արդարեւ հինգերորդ յայժմ ժամանակի զոյն պատերազմ 'ի կարգաւոր պատերազմաց ոչ կարող բառ, որ մանաւանդ հաւատալ վասն գործոց, միանգամայն որդիքն զամբառնան նորոյ քարոզութեանց անգամօք, և զայ-

ԳԱՂՂԻԱ

Փարիզ. Մայիսի 4. Օրագիր մի հաստատէ, թէ Յունաց կառավարութիւն 'ի ձեռն եղբօր կատարել զպայմանադրութիւնս Գաղղիոյ. և Գ. Գոյէ թարգման Կոստանդին նշանակեցաւ դեսպան Յունաց 'ի Փարիզ, և ըՌիթէոս յանուն թէ Գաղղիոյ առաւել զինեալ կամի։

— Շէյխին Լօռ Մոշոյ դեսպան ուղևորեալ 'ի ձեռն Վեզերեանց, եկն 'ի Փարիզ. և ընդ հրաւիրելոյն պաշտօնի 'ի քաղաքական առնէ, զոր պատրաստեալ էր վասն նորա նախարարն Օտարաց. Ընդ սմա ժամին եբեր ընդ իւրում, երկու Արաբացիս սպասաւորս շքեղն ընդ նմա. և կոչեցաւ Բեղոր, որ էած զՇէյխին յարմար 'ի Փարիզ, պատուաւորեալ վասն արարոց նորա։

— 'Ի 10 մայիսի 'ի Փարիզ փոփոխութիւն լինի մասնաւոր եղև 'ի նախարարութեանս Գանձուց, ծովային զօրաց և Արտաքնական գործոց. Գ. Ֆուլդ Լուտե, ծովակալն Մոկար և Լեռնական Մեծին Գինեա Ժան հրաժարեցան 'ի պաշտօնէ, զորս հրաւիրեալն ծառայեր 'ի մէն մի յառաջնոց երից նախարարութեանց, և Գ. Գէնաուն, նախարարն քաղաքական գործոց նշանակեցաւ Ծովակալ Գամերայ։ Կոմսն Մոնդեբելլոյ նշանակեցաւ 'ի ծովային և 'ի գաղթականաց նախարարութեան։

ԻՏԱԼԻԱ.

Մոդենա. 4 մայիսի. 'Ի վաղուն Թագաւորին դնալոց է 'ի Մոնդոբայեգ. ուսանիլ եւ յայտնել գերապատասխան և 'ի նախարարականաց երեւելեաց անդամոց զեհուսարապ Լաստ Նախարարն է նախարարին գործոց ծանուցեն անդ առ Թագաւորն մինչև 'ի վերադառնալ նորա անտի. Ընդ սմա գնալոց են և դեսպանք Գաղղիոյ և Ռուսիոյ.

— Վասն հրաժարեցաւ 'ի կատարելոյ զդաշնութիւն Բօֆեա Վառն Նարիկէ, որ խնդրեր հրամայել ժողովէ հարկել, և ընդ այլոց ամենայն տալ, և զայրանալ ծանոյց տերութեանն. Նախ կարգեցաւ Լատիներէնն նորա, յայտնեաց, թէ Նորին Սրբազնութիւնն յօժար, զի Սրբանիոյ

նոր աստիճանին չէր հաւանեալ, այլ ընդդէմ նորա վարդապետութեանց Լինեցին դատուելի հրամանին, որոյ առաջնա և կոչեցան փորձեալանք յառաջիկայ, կամ մեռանի հրաման. Եւ սպառնեալ ոչ հրամանի և ոչ խրատուց պէտք էին, այլ զինու և պատերազմաց առ 'ի կործանել զնոսա, որ 'ի մէջ Կաթոլիկաց և հեռանալոց նորանեկութեան. Նախ 'ի 1525 'ի հոռու քրիստոնէաց խռովութեանցն. Եւ զայս ամենայն հանդարտեցին զնոքօք և խոյս. Մինչ 'ի 1537 ամի Լութերական 'ի Շմալքալտ անուան և ուխտ մի ստորագրեցան կայսեր ընդ իւրոյ. Լութեր յարդարեաց և փոխեր զնոսա, և որոնէր զնոսա յանուն Կղեմէս Պապի, զի մի իշխանութեանց այսոց զօրանայցին, այլ պահպանել տալ զնոսա յաղթութեան։ Այնպէս հետևող վարդապետութեան նորա լաւ համարեցան զննին որոշել 'ի ժողովն, որոյ վասն և բացաւ Ժողովն 'ի 1545 ամի 'ի քաղաքն Տրիդենտ. Յետ պարտէսն աւարտեալ ասածելոցն վաւերացաւ 'ի մէջ նոցա, պատերազմ մի յուսահատութեամբ, որ զնոսա թէ հեղաւ արեամբ մարդկային, որով հասարակ բաժանեցաւ եկեղեցին Լութերականաց կամ Փրոթեստանդաց յեկեղեցւոյն Հռովմայ, և իշխանութիւն պապին և կայսերն ընդհանուր զհարուած ստացին և մեր 'ի վայր տապալեալ խորտակեցաւ։ Լութեր զնեկրցն միայն եւս 'ի սրտին հօր աշակերտքն. Նա մեռաւ 'ի 1546 ամի 'ի 18 փետրուարի Այսլեբեն քաղաքի, և չևս հանգուցեալ. Թաղեցաւ 'ի Վիտեմպերգ, և կին նորա թաղեալ գտնի իւր դէրքս որպէս փախչան-տեցաւ 'ի կենաց 'ի 1550 ամի. Եգ. Լութերի կարծեցաւ 'ի 1756 ամի մահուամբ վերջին ժառանգին նորա յարակատակելի։ Լութեր մեծ յարգել է յայժ 'ի գերմանացիս, մանաւանդ և այնու զի սնօս մեծ երեք պատկանութեան նոյ իւրովք Չէն գրաւածովք, առաւել եւ Թարգմանութեամբն Աստուածաշունչ մատենից 'ի գերմանացւոց լեզու. Զ, Բազմահատոր մատենագրութեանց սորա բազումք բազում անգամ 'ի լոյս հանեցին։

Յետ հանդուցելոյ անդամելոյ ընդ կենցաղ եւթներորդ ամս, յաջորդեաց վարիչն կարգել առաջնորդ և զհետևանս նորագանդութեան զորս նոս բարոքեաց։

Շարունակելի։

— Օրագիրն Գ. Գեւորգ գրէ այսպէս. Եւ մանկունք բազմաժամանակ են մեծամեծ և քաղաքացի զինուորութեանց զորս 'ի 20 ամաց հետէ Գլխ Լօչիար եղեց Ռուսաստանի, անկախութեան նորին կառավարութեանն. Եւ յայտ եւ հաստատեն, թէ այդ մեծահոգի բարեկամ Յունաց' եղեալ զնոսև զորանդէլ հանդէպ իւրոյ անկախանալի ապրեց առ Յոյնս։ Լսեմք, թէ Ընդդէմ սպասնոյ Ռուսաստանի վասն յամեալ նորա 'ի հաստատուն մեծ փաշխուց փոխ առեալ գրամոց, և թէ առ 'ի պահանջել զայս գրամ ասացեալ է 'ի Ռուսաստան գերիս Լուսա այժմ Վարսն Լեզիար թոթափ ծառայից ասաց նախարարի նորին Սրբութեան Լեռայլին Օթոնի, թէ 'ի պահանջել Ընդդէմ զփոխն զայն, նիզն պատրաստ է տալով առ Յունաց կառավարութիւնն զդրամն և հատուցանել ըզարարոս. Այս մեծապարծութիւն միոյ ատեն ասպ մեզ 'ի յուշ ածել, թէ 'ի 1829 ամի Լէօպոլդեան ազգութիւնք ոչ յետ շարժեալ զնոսուխանութեան կարկառեցին յանուանաէ և այժմ Գ. Լեզիար առանց խնդրելոյ զայս երաշխաւոր. եւ նմա զ700,000 փրանկս։

— 'Ի մէջ Գ. Գամբերայի և Դերուն Մէյեն-ցիայի ծագեցաւ ասուպամարտ մենամարտութիւն, (duel) յորում և առաջինն 'ի նոյանց քեկալան զնէր խարամական փոքր մի 'ի նշկզոյ բան զերասն։

— 'Ի 28 ապրիլի եկեալ աստանօր 'ի Հռովմայ Գերմանն Կոստելեայ, եա 'ի ձեռն Թագաւորեալին զնամակ Բօֆեայլին Վառն Նարիկէի, որով խնդրէր նա 'ի Նորին Սրբութենէ, զի յայտնեսցէ զիւր կամս յանուանութեան իւր յ. զանէր Գերմանիկ Կոստելէտ Նախարարք խորհրդանոյն թագաւորելոյն զինանել ընդ խնդիր Բօֆեանին, որ 'ի պատճառս անուանութեանս այսորիկ կոչեց զիբաւունս ժառանգելոյ զհոգւոյն գահն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.

Աթէնք. 27 Ապրիլ. Երէկ յանկարծ որ

բունի հրամանաւ արձակեցաւ պալատն Պետրոզածին. Չ Քերկեսն ազգային Նախարարն Կոչեալ իւր ընդ բանի զօրականաց հեծելոց շքեղ ընդ բազում հանդերձ. Ժողովուրդն ամենայն ականատես պէտ մեծ սակայն, 'ի սակաւս երկինքն պաշտպանեալ է, և հանդերձանք հաւաքին 'ի հրապարակս և 'ի ժողովարանս, և խորհին զեկեալ հասնել նշմարութեանց իւրեանց։ պահապան զօրք զօրք և զպէտք շքեղն ընդ բաղարին։

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ.

Կոստանդնուպոլիս. Ապրիլ 28. Փոխանակ Յունաստանի Գ. Բրիլլոպուլոյ երեւ գնացածաց իւրոց և ընդ Վաղաճառատար Պետութեանն Յունաստանի ասաւ ուղևորեցա 'ի Պիրէի Գաղղիական շոգենաւու։

— Փարէզ. Բանեթէ. Մ իեռն Պրն Շատորքիան որ է եօթանասուն և եօթն ամաց, կամի երկրորդ անգամ ամուսնանալ ը. ափիւնքն Բիկանիէ, որ եօթանասուն և երից ամաց։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՔ.

Յանցեալ ամի ունելի կառավարք (կայսերական) Գաղղիացւոց գնեցեալ օրինակ մի մեքենայութեան իւրեանց զործակից բնիկրակիցաց, զորս զ29, 783 փրանկ զրամ ց, և զփախուս զանազանս զնոյ 37, 493 փրանկաց, զորս նաւաստեացն մասնելով թողեալ էին առ նոսա, ասպանեալ յանձնեցին կառավարութեանն առ 'ի հասուցանել տէրացն, կամ եթէ ոչ 'ի կիր արկանել 'ի պէտս մարդասիրական ձեռնտուութեանց։

— Յարեւելեան աշխարհս և մանաւանդ Պարսկաստան կարի յարմարագէտ խողին ընդ բնուտ նշանակի, և չարամանք մասամբ և զինուոր այնպէս յայտնեն մեծանց զիւրեանց խոր հուրքս, մինչև զի ոչ որ 'ի մերձ եկեղեցին հաւատալ կոչեալ լինի 'ի բանից նոցա. առն ուն Պարսկա- Չնանարարհարդ թէ, 'ի լինել իմ առ Բէյլ Բէյի Պարսից ահին առ նա զի յանցաւոր էր աստուած որ 'ի հարցանելն, նմա հրամայէր, ... պնդել թէ չէր մեղաւոր. Բէյլեր Բէյին, հր մայեացրեպեալ զնորահ (մաթրախ) զոլինաց յայժմ այժն և ասէ ,,Նեզանով, զի եւ անմեղ եմ'' ապա զձեռ եդեալ 'ի վերայ կրծոյն, խոնարհե և զլի մասն եթող 'ի գուրս. Պարսիկ մարդ 'ի ձեռս, կայծն 'ի պատրաստ և յաւելեալ հայկին յերեսս Բէյլերբէյին, թէ զի՞նչ հրամայեսցէ, նա եւ զբանս զայրացեալ մասանց յաւ յաւարքին։

,,Ի'նչ յանցաւոր եա, ոչ գիտէ արանց'' բարկութեանք ասաց զատաւորն. Յանցաւորն զի կրեալ մասանց 'ի զարդս ուղևոր, ասէ ,,Ներողութիւն չէ ... զի ես անմեղ եմ։ Ատ զատաւորն եա զանս զեա ասէրէ թէ մեղաւոր թէ և նա զեիկմն և զերկիր մնոյ բերէր խորհրդագիտութեան, և այսպէս զատաստանն յերկար ձգեցաւ, մինչև ոգորմելին երկրաաշարդն ոչ զատան մասանն եւ։

Յայնժամ Բէյլեր Բէյին ասաց. ,,Լռեա ... ... Եկ և ես խանդ Բէյլեր Բէյին, աէրի, զի իմ ծառայք ծաղկէն, և ընդ իրերաց շշնջէին. Եւրոպանշիւն թէ, յանցաւորն երբէք զմի մասն եցոյց նշան էր, թէ զմի թումբ խոստանայ. եւ յորժամ եցոյց զաւատութիւն, երբ զերկուսն նշան էր, թէ զերկուս թումանս խոստանայ, երբ զբուն զերկու եւս ցոյց, հասկ առաջ զատաւորն մեծացուցեալ ընդ 10 թումանս։

ՏՓՂԻՍ.

'Ի Տփղիսեան Հռովմայ Դավրոյի Հայոց, ըն յերեւոյ Մհիայեան Գեհօրգոյ Նիկողայոս